Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα

«Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (αναδιατύπωση)»

[COM(2021) 802 final — 2021/0426 (COD)]

(2022/C 290/18)

Εισηγητής: ο κ. **Mordechaj Martin SALAMON**

Αίτηση γνωμοδότησης	Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, 14.2.2022
	Συμβούλιο, 9.2.2022
Νομική βάση	Άρθρο 194 παράγραφος 2 της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης
Αρμόδιο τμήμα	Μεταφορές, ενέργεια, υποδομές, κοινωνία των πληροφοριών
Υιοθετήθηκε από το τμήμα	10.3.2022
Υιοθετήθηκε από την ολομέλεια	23.3.2022
Σύνοδος ολομέλειας αριθ.	568
Αποτέλεσμα της ψηφοφορίας	
(υπέρ/κατά/αποχές)	212/6/6

1. **Συμπεράσματα και συστάσεις**

1.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΟΕΑΚ), καθώς ασχολείται με τα κύρια προβλήματα που εντοπίστηκαν σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ προκειμένου να παρασχεθούν εργαλεία για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και της διαρθρωτικής ανεπάρκειας μακροπρόθεσμων επενδύσεων στον κτιριακό τομέα, για την προώθηση των ανακαινίσεων, ιδιαιτέρως των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις, και προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος για την απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης.

1.2. Η ΕΟΚΕ στηρίζει ανεπιφύλακτα την εν λόγω προσέγγιση της ΕΕ που έχει ως στόχο την επίτευξη ενός δομημένου περιβάλλοντος ενεργειακά αποδοτικού, υψηλής ποιότητας και χωρίς ορυκτά καύσιμα, καθώς τα μέτρα σε επίπεδο ΕΕ είναι πιο αποτελεσματικά όσον αφορά την επιτάχυνση της αναγκαίας μετάβασης.

1.3. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πρόσφατες υψηλές αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και η προοπτική διατήρησης υψηλών τιμών τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα κατέδειξαν ακόμα περισσότερο πόσο σημαντική είναι η θέσπιση στρατηγικής για την άμβλυνση και την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας. Πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων προκειμένου να διασφαλιστεί για όλους η πρόσβαση σε αξιοπρεπή, οικονομικά προσιτή και υγιεινή στέγαση. Τα μέτρα αυτά πρέπει να περιλαμβάνουν την ασφαλή αφαίρεση του αμίαντου.

1.4. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων ενεργειακής απόδοσης, ειδικά για τα οικιστικά κτίρια με τις χειρότερες επιδόσεις. Η θέσπιση της αρχής σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου.

1.5. Η ΕΟΚΕ ζητεί τον καθορισμό εξαρχής καλύτερα των απαιτήσεων για βελτιώσεις, με σαφέστερο και πιο ολοκληρωμένο χρονοδιάγραμμα μέχρι το 2050, προκειμένου να ενθαρρυνθούν οι πρωτοποριακές ανακαινίσεις. Καθώς η ίδια η ΟΕΑΚ δεν προβλέπει νέα χρηματοδότηση και το έργο χρηματοδότησης των αναγκαίων ανακαινίσεων αποτελεί πρόκληση, η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας το πλαίσιο και τα εργαλεία που προβλέπονται για την πρόσβαση τόσο στη δημόσια όσο και στην τραπεζική χρηματοδότηση στο πλαίσιο της ΟΕΑΚ να ανταποκρίνονται στο έργο.

1.6. Δεδομένου του κεντρικού τους ρόλου στη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης του κτιριακού δυναμικού, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις αυξημένες απαιτήσεις, την αξιοπιστία και την ευχρηστία των πιστοποιητικών ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ).

1.7. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την αυξημένη σημασία των εθνικών σχεδίων ανακαίνισης κτιρίων και την υποβολή εκθέσεων για τις προσπάθειες των κρατών μελών για μείωση της ενεργειακής φτώχειας.

1.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θέσπιση διαβατηρίου ανακαίνισης κτιρίου έως το 2024, το οποίο θα δίνει στους καταναλωτές ευκολότερη πρόσβαση σε πληροφορίες και θα εξασφαλίζει χαμηλότερα κόστη κατά τον σχεδιασμό ανακαίνισης των κτιρίων τους.

1.9. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις ανθρακούχες εκπομπές σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής (μεταποίηση και κατασκευή, χρήση και τέλος του κύκλου ζωής) των κτιρίων, καθώς οι κύριες συνέπειες για το κλίμα από την οικοδόμηση νέων κατοικιών μπορεί να προέρχονται από τα υλικά και τις δραστηριότητες κατασκευής. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ο ορισμός του «κτιρίου μηδενικών εκπομπών» θα επιτρέπει στο κτίριο να αλληλεπιδρά με τα γύρω ενεργειακά συστήματα με τον βέλτιστο τρόπο και ότι θα περιλαμβάνει όλες τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που μπορούν να ενσωματωθούν. Οι αξιολογήσεις του κύκλου ζωής θα πρέπει να νοούνται ως εργαλεία καθοδήγησης για το κάθε έργο τα οποία χρησιμοποιούνται για τη σύγκριση των διαφορετικών επιλογών υλικών και τεχνικών.

1.10. Η ΕΟΚΕ ζητεί την εφαρμογή μιας πραγματικά κοινοτικής διαδικασίας για την κατάρτιση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων στον κατασκευαστικό κλάδο.

2. **Ιστορικό**

2.1. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή έχει προτείνει αναδιατύπωση της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΟΕΑΚ) στο πλαίσιο της φιλοδοξίας που εκφράστηκε στην Ευρωπαϊκή Πράσινη Συμφωνία σχετικά με την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας έως το 2050. Στο πλαίσιο της στρατηγικής σχετικά με την προσαρμογή στον στόχο του 55 % («Fit for 55»), η ΟΑΕΚ δίδει συνέχεια στη στρατηγική για το κύμα ανακαινίσεων, η οποία έχει θέσει ως στόχο τουλάχιστον τον διπλασιασμό του ετήσιου ποσοστού κτιρίων προς ενεργειακή ανακαίνιση έως το 2030 και έχει τονίσει την ανάγκη λήψης των αναγκαίων κανονιστικών, χρηματοδοτικών και πρόσφορων μέτρων.

2.2. Η ΟΑΕΚ επιχειρεί να παράσχει τα απαραίτητα μέτρα και εργαλεία για τους τρεις τομείς εστίασης της στρατηγικής για το κύμα ανακαινίσεων, συγκεκριμένα για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις: δημόσια κτίρια και κοινωνικές υποδομές που αποτελούν παράδειγμα προς μίμηση και απανθρακοποίηση της θέρμανσης και της ψύξης.

2.3. Προτείνονται ορισμένες αλλαγές και προσθήκες στην ισχύουσα ΟΑΕΚ, συγκεκριμένα:

— Έως το 2030 όλα τα νέα κτίρια πρέπει να είναι μηδενικών εκπομπών· τα νέα δημόσια κτίρια πρέπει να είναι μηδενικών εκπομπών έως το 2027.

— Επιβολή νέας απαίτησης στα κράτη μέλη έτσι ώστε να διασφαλιστεί ότι όλα τα κτίρια που ανήκουν σε δημόσιους φορείς και όλα τα μη οικιστικά κτίρια θα αναβαθμιστούν σε κατηγορία ενεργειακής απόδοσης τουλάχιστον Ζ έως το 2027 και τουλάχιστον Ε έως το 2030. Όλα τα οικιστικά κτίρια πρέπει να αναβαθμιστούν τουλάχιστον σε κατηγορία F έως το 2030 και τουλάχιστον σε κατηγορία Ε έως το 2033. Δεδομένης της αναπροσαρμογής των κατηγοριών ενεργειακής απόδοσης, οι απαιτήσεις θα οδηγήσουν σε αναβάθμιση ποσοστού άνω του 15 % του κτιριακού δυναμικού έως το 2033.

— Η υποχρέωση έκδοσης ΠΕΑ επεκτείνεται σε κτίρια που υφίστανται ανακαίνιση μεγάλης κλίμακας, σε κτίρια για τα οποία ανανεώνεται η σύμβαση μίσθωσης και σε όλα τα δημόσια κτίρια. Τα κτίρια ή οι κτιριακές μονάδες που προσφέρονται προς πώληση ή μίσθωση πρέπει να διαθέτουν ΠΕΑ, το οποίο πρέπει να αναφέρεται σε όλες τις διαφημίσεις.

— Τα εθνικά σχέδια ανακαίνισης κτιρίων θα ενσωματωθούν πλήρως στα εθνικά σχέδια για την ενέργεια και το κλίμα προκειμένου να διασφαλιστεί η συγκρισιμότητα και η παρακολούθηση της προόδου — συμπεριλαμβανομένων χαρτών πορείας για τη σταδιακή κατάργηση των ορυκτών καυσίμων έως το 2040 το αργότερο.

— Το διαβατήριο ανακαίνισης κτιρίου θα δώσει στους καταναλωτές πρόσβαση σε πληροφορίες και χαμηλότερα κόστη προκειμένου να διευκολυνθεί ο σχεδιασμός και η σταδιακή ανακαίνιση προς ένα επίπεδο μηδενικών εκπομπών.

— Τα κράτη μέλη καλούνται να λάβουν υπόψη στους κανόνες χρηματοδότησης ιδιωτικών και δημοσίων κτιρίων τις ανακαινίσεις και να θεσπίσουν κατάλληλα εργαλεία, κυρίως όσον αφορά τα νοικοκυριά χαμηλού εισοδήματος.

— Θεσπίζεται ρήτρα λήξης ισχύος για οικονομικά κίνητρα που αφορούν τη χρήση ορυκτών καυσίμων σε κτίρια.

— Πρέπει να θεσπιστούν υποδομές φόρτισης ηλεκτρικών οχημάτων και θέσεις στάθμευσης ποδηλάτων.

3. **Γενικές παρατηρήσεις**

3.1. Η ΕΟΚΕ επικροτεί την πρόταση αναδιατύπωσης της οδηγίας για την ενεργειακή απόδοση των κτιρίων (ΟΕΑΚ), καθώς ασχολείται με τα κύρια προβλήματα που εντοπίστηκαν σε προηγούμενες γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ προκειμένου να παρασχεθούν εργαλεία για την αντιμετώπιση της ενεργειακής φτώχειας και της διαρθρωτικής ανεπάρκειας μακροπρόθεσμων επενδύσεων στον κτιριακό τομέα, για την προώθηση των ανακαινίσεων, ιδιαιτέρως των κτιρίων με τις χειρότερες επιδόσεις, και προκειμένου να ανοίξει ο δρόμος για την απαλλαγή από ανθρακούχες εκπομπές στον τομέα της θέρμανσης και της ψύξης.

3.2. Το πρόβλημα των κτιρίων που διαθέτουν ανεπαρκή ή μέτρια μόνωση και εξαρτώνται από ορυκτά καύσιμα για θέρμανση και ψύξη υφίσταται σε όλη την ΕΕ. Εν απουσία συντονισμένων πολιτικών σε επίπεδο ΕΕ, υπάρχει κίνδυνος τα κράτη μέλη να μην αναλάβουν επαρκή δράση εξαιτίας ανησυχιών για άνισους όρους ανταγωνισμού.

3.3. Συνεπώς, η ΕΟΚΕ στηρίζει ανεπιφύλακτα την εν λόγω προσέγγιση της Επιτροπής που έχει ως στόχο την επίτευξη ενός δομημένου περιβάλλοντος ενεργειακά αποδοτικού, υψηλής ποιότητας και χωρίς ορυκτά καύσιμα. Τα μέτρα σε επίπεδο ΕΕ είναι πιο αποτελεσματικά όσον αφορά την επιτάχυνση της αναγκαίας μετάβασης Επιπλέον, η κοινή προσέγγιση σε επίπεδο ΕΕ βοηθά να αξιοποιηθούν πλήρως τα οφέλη της εσωτερικής αγοράς, όπως οι οικονομίες κλίμακας και η τεχνολογική συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών. Συμβάλλει επίσης στην αύξηση της βεβαιότητας για τους επενδυτές και γενικότερα στηρίζει τον ηγετικό ρόλο που μπορούν να διαδραματίσουν η Ευρώπη και οι ευρωπαϊκές επιχειρήσεις ως παγκόσμιοι φορείς καθορισμού προτύπων και πρωτοπόροι σε αυτόν τον τομέα.

3.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί ότι οι πρόσφατες υψηλές αυξήσεις των τιμών της ενέργειας και η προοπτική διατήρησης υψηλών τιμών τουλάχιστον μεσοπρόθεσμα κατέδειξαν ακόμα περισσότερο πόσο σημαντική είναι η θέσπιση στρατηγικής για την άμβλυνση και την εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας. Το 2018, το 6,8 % του πληθυσμού σε ολόκληρη την ΕΕ (30,3 εκατομμύρια άνθρωποι) δεν ήταν σε θέση να ανταποκριθεί στους λογαριασμούς των υπηρεσιών κοινής ωφελείας και συνεπώς διέτρεχε κίνδυνο διακοπής του εφοδιασμού του και οι πρόσφατες εξελίξεις επιδείνωσαν το πρόβλημα αυτό. Μακροπρόθεσμα, πρέπει να ληφθούν συγκεκριμένα μέτρα με στόχο τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων προκειμένου να διασφαλιστεί για όλους η πρόσβαση σε αξιοπρεπή, οικονομικά προσιτή και υγιεινή στέγαση. Ακόμα μεγαλύτερη την ανάγκη για μέτρα καθιστά το γεγονός ότι το κόστος θέρμανσης και ψύξης που βασίζονται σε ορυκτά καύσιμα θα αυξηθεί μέσω της αύξησης του κόστους των δικαιωμάτων ΣΕΔΕ.

3.5. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει σθεναρά τη θέσπιση ελάχιστων προτύπων ενεργειακής απόδοσης, ειδικά για τα οικιστικά κτίρια με τις χειρότερες επιδόσεις. Η θέσπιση της αρχής σε επίπεδο ΕΕ αποτελεί σημαντικό βήμα προόδου. Ωστόσο, τα κράτη μέλη μπορούν να αποφασίσουν αν η υπόλοιπη οικιστική κτιριακή μάζα θα πρέπει να καλύπτεται από πρότυπα θεσπισμένα σε εθνικό επίπεδο.

3.6. Μολονότι η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την έμφαση στην εξάλειψη της ενεργειακής φτώχειας με την ανακαίνιση κατά προτεραιότητα του μέρους του οικιστικού κτιριακού δυναμικού με τις χειρότερες επιδόσεις, κάτι τέτοιο δεν θα πρέπει να οδηγήσει σε έλλειψη βελτίωσης των υπόλοιπων οικιστικών κτιρίων. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ ζητά τον καθορισμό εξαρχής καλύτερα των απαιτήσεων για βελτιώσεις, με σαφέστερο και πιο ολοκληρωμένο χρονοδιάγραμμα μέχρι το 2050. Με αυτόν τον τρόπο θα παρέχεται στους ιδιοκτήτες κτιρίων μια συνολική εικόνα σχετικά με τις μελλοντικές απαιτήσεις προκειμένου να σχεδιάζουν την ανακαίνιση με το καλύτερο δυνατό κόστος.

3.7. Καθώς τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) καθίστανται κεντρικό εργαλείο, η αξιοπιστία και η ευχρηστία τους πρέπει να βελτιωθούν. Επομένως, η ΕΟΚΕ επικροτεί τις μεγαλύτερες απαιτήσεις που αφορούν την αναβάθμιση σε ψηφιακή μορφή, το λεπτομερές και υψηλής ποιότητας περιεχόμενο και τις μεθόδους υπολογισμού, την οικονομική προσιτότητα, την πρόσβαση στα ΠΕΑ και τη δημοσίευσή τους. Τα ΠΕΑ σε έντυπη μορφή θα πρέπει πάντα να είναι διαθέσιμα για τους πολίτες που τα χρειάζονται.

3.8. Η ΕΟΚΕ επικροτεί τη συμπερίληψη των προσπαθειών κάθε κράτους μέλους για μείωση της ενεργειακής φτώχειας στα εθνικά σχέδια ανακαίνισης κτιρίων, όπου θα υποβάλλουν εκθέσεις για τη μείωση του αριθμού των ατόμων που πλήττονται από ενεργειακή φτώχεια και του πληθυσμού που ζει σε ακατάλληλες κατοικίες (π.χ. μη στεγανοί/-ές τοίχοι/στέγες).

3.9. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη θέσπιση διαβατηρίου ανακαίνισης κτιρίου έως το 2024, αλλά αμφισβητεί το αποτέλεσμά του, εφόσον δεν είναι υποχρεωτικό. Το διαβατήριο θα δίνει στους καταναλωτές ευκολότερη πρόσβαση σε πληροφορίες και χαμηλότερα κόστη κατά τον σχεδιασμό ανακαίνισης των κτιρίων τους. Θετική εξέλιξη αποτελεί επίσης το γεγονός ότι το διαβατήριο περιλαμβάνει ευρύτερα οφέλη που σχετίζονται με την υγεία, την άνεση και τον τρόπο με τον οποίο ανταποκρίνεται το κτίριο στην κλιματική αλλαγή.

3.10. Δεδομένου ότι οι ενεργειακά φτωχοί ιδιοκτήτες καθώς επίσης και πολλοί ιδιοκτήτες μικρών κατοικιών συχνά αδυνατούν να ανταποκριθούν στις χρηματοδοτικές απαιτήσεις για την έναρξη της ανακαίνισης, η ΕΟΚΕ θεωρεί ζωτικής σημασίας το πλαίσιο και τα εργαλεία που προβλέπονται στην ΟΕΑΚ για τη χρηματοδότηση να ανταποκρίνονται στο έργο. Για αυτό θα πρέπει να συμπεριλαμβάνονται σαφείς επεξηγήσεις και καθοδήγηση για τις οικονομικές πλευρές της ανακαίνισης, συμπεριλαμβανομένης της χρήσης πιστώσεων σε τοπικό επίπεδο. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει επίσης το αίτημά της (TEN/723) για ενοποίηση των πολλαπλών μηχανισμών στήριξης προκειμένου να καταστούν σαφέστεροι και πιο προσβάσιμοι στα νοικοκυριά και τις δημόσιες αρχές στις οποίες απευθύνονται.

3.11. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει την ανάγκη υποβολής εκθέσεων σχετικά με τις ανθρακούχες εκπομπές σε ολόκληρο τον κύκλο ζωής (μεταποίηση και κατασκευή, χρήση και τέλος του κύκλου ζωής) των κτιρίων. Όταν χτίζονται νέα κτίρια χαμηλής ενεργειακής κατανάλωσης, οι κύριες συνέπειες για το περιβάλλον μπορεί να μην προέρχονται από τη χρήση του κτιρίου, αλλά από τα υλικά και τις δραστηριότητες κατασκευής. Οι αξιολογήσεις του κύκλου ζωής θα πρέπει να νοούνται ως εργαλεία καθοδήγησης για το κάθε έργο τα οποία χρησιμοποιούνται για τη σύγκριση των διαφορετικών επιλογών υλικών και τεχνικών.

3.12. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να διασφαλιστεί ότι ο τρόπος ορισμού των «κτιρίων μηδενικών εκπομπών» θα επιτρέπει στα κτίρια να αλληλεπιδρούν με τα γύρω ενεργειακά συστήματα με τον βέλτιστο τρόπο και ότι θα περιλαμβάνει τις ενσωματωμένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τα δομικά υλικά και από το εργοτάξιο.

4. **Ειδικές παρατηρήσεις**

4.1. Αν και η ίδια η ΟΕΑΚ δεν προβλέπει νέα χρηματοδότηση, καθορίζει απαιτήσεις για τα κράτη μέλη αναφορικά με τα επίπεδα χρηματοδότησης και τον συντονισμό των χρηματοδοτικών προσπαθειών προκειμένου να δημιουργηθεί προσαρμοσμένο νομικό και οικονομικό πλαίσιο, συμπεριλαμβανομένης της παροχής στοχευμένης χρηματοδοτικής στήριξης. Η ΕΟΚΕ διερωτάται, ωστόσο, κατά πόσον η χρηματοδότηση θα διατεθεί στην πραγματικότητα εύκολα σε πιθανές ανακαινίσεις και θεωρεί ότι δεν είναι σαφές αν η συνολική χρηματοδοτική προσπάθεια σε κάθε κράτος μέλος θα επαρκεί προκειμένου να επιτευχθούν οι στόχοι της ανακαίνισης.

4.2. Σήμερα, πολύ συχνά, η χρηματοδότηση και οι επιχορηγήσεις μπορούν να εκταμιευθούν μόνο μετά την ολοκλήρωση της ενεργειακής ανακαίνισης, γεγονός που δυσχεραίνει την έναρξη των εργασιών από πολλούς καταναλωτές. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ συνιστά να αναφέρεται στο κείμενο ότι οι μηχανισμοί χρηματοδότησης πρέπει να παρέχουν τουλάχιστον ένα μέρος του αρχικού κόστους με το οποίο επιβαρύνονται οι καταναλωτές.

4.3. Η ΕΟΚΕ ζητεί εκ νέου (TEN/749) τη διάθεση σε έργα ενεργειακής απόδοσης ενός σημαντικού ποσοστού της τάξεως του 37 % από τον Μηχανισμό Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας που προορίζεται για πράσινα έργα, σύμφωνα με την πραγματική ζήτηση και ανάγκη σε κάθε κράτος μέλος.

4.4. Η ΕΟΚΕ θεωρεί πως, για την επιτυχία της ΟΕΑΚ, είναι ζωτικής σημασίας τα κράτη μέλη να υποχρεούνται να προσαρμόζουν ρυθμιστικά πλαίσια που δεν είναι κατάλληλα για τον επιδιωκόμενο σκοπό και να εξαλείφουν μη οικονομικούς φραγμούς, εκ των οποίων ιδιαιτέρως το πρόβλημα του διχασμού κινήτρων εμποδίζει την ανακαίνιση για πολλούς ιδιοκτήτες κατοικιών και ενοικιαστές. Ταυτόχρονα, η ΕΟΚΕ θεωρεί πως είναι αναγκαίο να συμπεριληφθούν μέτρα για την προστασία των ενοικιαστών από δυσανάλογα επίπεδα ενοικίων μετά την ανακαίνιση, μέσω της παροχής στήριξης των μισθωμάτων ή της επιβολής ανώτατων ορίων στις αυξήσεις των μισθωμάτων.

4.5. Η ΕΟΚΕ θεωρεί πως η αναθεώρηση των άρθρων της οδηγίας που σχετίζεται με τα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης (ΠΕΑ) έχει καθυστερήσει πολύ. Η εμπειρία από τα ΠΕΑ σε όλη την Ευρώπη υποδεικνύει ορισμένες αναγκαίες προσαρμογές, μερικές εκ των οποίων υπάρχουν στην παρούσα πρόταση.

4.6. Η ΕΟΚΕ αναγνωρίζει ως βήμα προόδου το γεγονός ότι τα κράτη μέλη θα πρέπει να διασφαλίζουν την ποιότητα, την αξιοπιστία και την οικονομική προσιτότητα των ΠΕΑ και πρέπει να διεξάγουν ελέγχους και να θεσπίσουν ένα λειτουργικό σύστημα ελέγχου.

Η ΕΟΚΕ θεωρεί πολύτιμες βελτιώσεις τη μείωση της διάρκειας ισχύος του ΠΕΑ στα πέντε έτη για το κτιριακό δυναμικό με τις χειρότερες επιδόσεις, την ανάγκη οι ειδικοί να διαθέτουν τα απαραίτητα προσόντα ή να είναι πιστοποιημένοι και να είναι ανεξάρτητοι και τη σαφή απαίτηση να συμπεριλαμβάνεται επιτόπια επίσκεψη πριν από την έκδοση του ΠΕΑ.

4.7. Η ΕΟΚΕ προτείνει να καταστεί η ΕΕΤ πιο χρήσιμη για τους καταναλωτές, συμπεριλαμβάνοντας πληροφορίες σχετικά με

α) την εναπομένουσα διάρκεια ζωής του συστήματος θέρμανσης, το μέσο κόστος των εργασιών, και

β) στοιχεία επικοινωνίας της πλησιέστερης υπηρεσίας μίας στάσης.

4.8. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την πρόταση για εξορθολογισμό σε επίπεδο ΕΕ των κατηγοριών απόδοσης (A-Z) εντός του ΠΕΑ και τη θέσπιση κοινών υποδειγμάτων. Οι απαιτήσεις για θέσπιση εύκολης πρόσβασης σε βάσεις δεδομένων σε εθνικό επίπεδο για τα ΠΕΑ, τα διαβατήρια ανακαίνισης κτιρίων και τους δείκτες ευφυούς ετοιμότητας, σε συνδυασμό με τη μεταφορά πληροφοριών από τις εθνικές βάσεις δεδομένων στο Παρατηρητήριο Κτιριακού Δυναμικού της Ένωσης επικροτούνται επίσης.

4.9. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει ότι απαιτείται συνοχή ανάμεσα στο διαβατήριο ανακαίνισης κτιρίου και στα πιστοποιητικά ενεργειακής απόδοσης προκειμένου να αποφεύγονται πλεονασμοί και περιττά επιπλέον κόστη.

4.10. Η ΕΟΚΕ ζητεί εκ νέου (TEN/723) την περαιτέρω ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Παρατηρητηρίου Ενεργειακής Φτώχειας και τη θέσπιση στενής συνεργασίας με το Παρατηρητήριο Κτιριακού Δυναμικού της Ένωσης.

4.11. Για τους Ευρωπαίους πολίτες, η πρόσβαση σε συμβουλές, πληροφορίες, βοήθεια για σχεδιασμό και οικονομική καθοδήγηση θα είναι ζωτικής σημασίας. Επί του παρόντος, οι υπηρεσίες μίας στάσης εκτιμάται ότι βοηθούν μόνο περίπου 100 000 ιδιοκτήτες κατοικιών ετησίως να πραγματοποιήσουν ενεργειακές ανακαινίσεις, ενώ, έως το 2030, το δυναμικό μπορεί να ανέρχεται σε περίπου 2 000 000 ιδιοκτήτες ετησίως ([1]). Η ΕΟΚΕ ζητεί καλύτερη ανάπτυξη και συντονισμό σε εθνικό επίπεδο των υπηρεσιών μίας στάσης, επαρκή χρηματοδότησή τους, διασυνοριακή ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και στενότερη παρακολούθηση εκ μέρους της Επιτροπής.

4.12. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διεύρυνση της δημόσιας διαβούλευσης για τα προσχέδια των εθνικών σχεδίων ανακαίνισης κτιρίων και προτείνει να συμπεριληφθεί συγκεκριμένα αναφορά στις οργανώσεις καταναλωτών, καθώς αυτές βρίσκονται στην καλύτερη θέση προκειμένου να παρέχουν αξιολογήσεις και απαντήσεις σχετικά με το κατά πόσο αξιοποιούνται επαρκώς τα προγράμματα και τα χρηματοδοτικά μέσα από τους καταναλωτές.

4.13. Η ΕΟΚΕ επισημαίνει την ενίσχυση του δείκτη ευφυούς ετοιμότητας μέσω της θέσπισης των απαραίτητων ορισμών, απαιτήσεων και της κοινοποίησης δεδομένων, αλλά εκφράζει τη λύπη της για το γεγονός ότι τα οικιστικά κτίρια δεν συμπεριλαμβάνονται ακόμα και για το ότι τα απαιτούμενα επίπεδα που πρέπει να επιτευχθούν δεν έχουν ακόμα θεσπιστεί.

4.14. Δεδομένων των μεγάλων επενδύσεων, των αναμενόμενων καινοτομιών και των αυξημένων επιπέδων δραστηριότητας στους σχετικούς τομείς, θα αυξηθεί σημαντικά η ανάγκη για εξειδίκευση του εργατικού δυναμικού, για αναβάθμιση των δεξιοτήτων του και για επανεκπαίδευσή του. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επικροτεί την απαίτηση προς τα κράτη μέλη για προώθηση και χρηματοδότηση της εκπαίδευσης και της κατάρτισης προκειμένου να διασφαλιστεί η ύπαρξη εργατικού δυναμικού υψηλής ειδίκευσης στον κτιριακό τομέα, καθώς και την αντίστοιχη απαίτηση στο εκάστοτε εθνικό σχέδιο ανακαίνισης κτιρίων για υποβολή επισκόπησης των ικανοτήτων στους τομείς των κατασκευών, της ενεργειακής απόδοσης και της ανανεώσιμης ενέργειας. Η ΕΟΚΕ ζητεί την εφαρμογή μιας πραγματικά κοινοτικής διαδικασίας για την κατάρτιση και την αναβάθμιση των δεξιοτήτων στον κατασκευαστικό κλάδο.

4.15. Η ΕΟΚΕ επαναλαμβάνει το αίτημά της (CCMI/166) προς την Επιτροπή και τα κράτη μέλη να διασφαλίσουν την αφαίρεση των επιβλαβών ουσιών κατά την ανακαίνιση των κτιρίων και τονίζει την ανάγκη για ασφαλή αφαίρεση του αμίαντου.

4.16. Λαμβάνοντας υπόψη την αυξημένη ζήτηση για υποδομές φόρτισης που ήδη παρατηρείται σήμερα, η ΕΟΚΕ προτείνει την αύξηση του επιπέδου των απαιτήσεων, συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης έξυπνων σημείων επαναφόρτισης σε μη οικιστικά κτίρια νωρίτερα, πιθανόν πριν από το 2027.

4.17. Η παροχή πληροφοριών, συμβουλών και χρηματοδότησης για ανακαινίσεις πιθανότατα θα λαμβάνει χώρα σε τοπικό και σε περιφερειακό επίπεδο. Επίσης, η ΟΕΑΚ αναμένει από τις τοπικές και τις περιφερειακές αρχές να είναι από τους πρώτους που θα αναβαθμίσουν τα κτίριά τους. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ θεωρεί σημαντικό να δοθεί προσοχή σε ευρωπαϊκό και σε εθνικό επίπεδο στον συντονισμό και τη συμμετοχή των τοπικών και των περιφερειακών αρχών, εξερευνώντας επίσης πιθανές πρωτοβουλίες όπως το σύμφωνο των Δημάρχων.

4.18. Προκειμένου να μην μείνουμε μόνο στην υποβολή εκθέσεων και να ληφθεί δράση με αντίκτυπο στο κλίμα πριν από το 2030, η ΕΟΚΕ προτρέπει την Επιτροπή να θέσει εγκαίρως μέγιστες τιμές, πολύ πριν από το 2030, για τις εκπομπές CO_2 ανά τετραγωνικό μέτρο ανά έτος, προσαρμοσμένες ανάλογα με την κλιματική ζώνη.

4.19. Η ΕΟΚΕ υποστηρίζει τη διεύρυνση του ορισμού της «ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές» προκειμένου να περιλαμβάνει περισσότερες πηγές ενέργειας, ειδικά την ενέργεια του περιβάλλοντος που δεσμεύεται από ηλεκτρικές συσκευές όπως οι αντλίες θερμότητας, αλλά συστήνει η βιομάζα και το βιοαέριο να οριστούν ως εν μέρη ανανεώσιμα, καθώς μόνο ένα μικρό μέρος της βιομάζας που χρησιμοποιείται και του βιοαερίου που παράγεται μπορούν να θεωρηθούν πλήρως ανανεώσιμα. Για περιορισμένη χρήση σε μεταβατική περίοδο, σε περιπτώσεις όπου δεν υπάρχουν εναλλακτικές λύσεις, αυτός ο ευρύτερος ορισμός θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει τις ανανεώσιμες πηγές ενέργειας υγρής μορφής (τα βιοκαύσιμα και τα ανανεώσιμα καύσιμα μη βιολογικής προέλευσης [RFNBO]). Μπορεί να προστεθεί στην οδηγία νέο παράρτημα όπου θα καθορίζονται οι επιπτώσεις των διαφορετικών μορφών βιομάζας, του παραγόμενου βιοαερίου και της ενέργειας υγρής μορφής για το κλίμα.

4.20. Πέρα από τις καταστροφικές για το κλίμα εκπομπές και ανεξάρτητα από τον φορέα ενέργειας, δεν πρέπει να αγνοούνται οι κλασικοί ατμοσφαιρικοί ρύποι, όπως τα αιωρούμενα σωματίδια/η λεπτή σκόνη, τα οξείδια του αζώτου (NOx) και άλλοι ρύποι.

4.21. Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει την ανάγκη να εξεταστούν προσεκτικά οι πρακτικές συνέπειες χρήσης του επιλεγμένου ορισμού ενός «κτιρίου μηδενικών εκπομπών», ως κτιρίου με χαμηλές ενεργειακές απαιτήσεις όπου όλη η ενέργεια που απαιτείται πρέπει να παράγεται επιτόπια ή μέσω των συνδεδεμένων περιφερειακών συστημάτων θέρμανσης ή ψύξης. Αυτός ο ορισμός

α) ρυθμίζει επί της αρχής το κτίριο ως ένα «νησί» που συνδέεται ανεπαρκώς με το ηλεκτρικό σύστημα γύρω του, καθώς επιτρέπεται ρητώς μόνο ένα περιορισμένο εύρος εξωτερικών πηγών ανανεώσιμης ενέργειας·

β) δεν περιλαμβάνει τις ενσωματωμένες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που προκύπτουν από τα δομικά υλικά και τις εκπομπές από το εργοτάξιο.

([1]) https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/423a4cad-df95-11eb-895a-01aa75ed71a1

4.22. Η ΕΟΚΕ προτείνει τη συμπερίληψη ηλεκτρικής ενέργειας που παράγεται εξωτερικά από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας σε ισότιμη βάση με την επιτόπια παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας για τα κτίρια μηδενικών εκπομπών. Η «ρήτρα διαφυγής» στο παράρτημα ΙΙΙ, στο τέλος της παραγράφου Ι, δεν θα παράσχει τα γενικά μέσα για μια οικονομικά αποδοτική και εθνικής εμβέλειας μετάβαση προκειμένου τα κτίρια να καταστούν ενεργειακά αποδοτικά και τα ενεργειακά συστήματα να τροφοδοτούνται με ενέργεια από ανανεώσιμες πηγές. Η επέκταση του συνόλου του ενεργειακού συστήματος με μεγάλες μονάδες είναι αρκετά φθηνότερη ανά μονάδα παραγόμενης ενέργειας από τις μικρές μονάδες ανά κτίριο. Κάτι τέτοιο είναι ιδιαιτέρως σημαντικό για περιόδους κατά τις οποίες η ιδία παραγωγή του κτιρίου δεν λειτουργεί (ήλιος/αέρας). Επίσης, η ευελιξία σε σχέση με το σύστημα ηλεκτρικής ενέργειας θα μειώσει το κόστος τόσο εντός του κτιρίου όσο και του συνολικού συστήματος.

4.23. Η Επιτροπή προτείνει την παύση χορήγησης επιχορηγήσεων για εγκαταστάσεις ορυκτών καυσίμων από το 2027 και μετά. Η ΕΟΚΕ εκπλήσσεται από την πρόταση αυτή, καθότι αυτό σημαίνει ότι, για μια εύλογη περίοδο απόσβεσης 15 ετών, θα επιχορηγούνται εγκαταστάσεις που πρέπει να έχουν καταργηθεί το αργότερο έως το 2040. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ διατυπώνει ισχυρή σύσταση η προθεσμία να μετατεθεί το αργότερο για το 2025.

Βρυξέλλες, 23 Μαρτίου 2022.

Η Πρόεδρος
της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής
Christa SCHWENG